

Przemoc w rodzinie

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Podstawowe informacje o przemocy domowej

Co powinieneś wiedzieć?

Przemoc w rodzinie może dotyczyć każdego, niezależnie od pochodzenia, statusu materialnego, wieku, płci czy wykształcenia. Może przybierać postać przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej oraz ekonomicznej. Formy te mogą występować jednocześnie albo niezależnie od siebie.

Przemoc ma charakter długotrwały i najczęściej można podzielić ją na następujące, występujące cyklicznie po sobie, fazy:

- **fazę narastania napięcia** – charakteryzuje się gwałtownym narastaniem napięcia między osobą doznającą przemocy, a sprawcą; pojawia się coraz więcej sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia w związku, sprawca staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprawdza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, swoje emocje wyładowuje na partnerce, sprawia wrażenie, jakby nie panował nad swoim gniewem a każdy szczegół jest dobrym pretekstem do wszczęcia awantury; Osoba doznająca przemocy w rodzinie nie ponosi odpowiedzialności za to, że partner stosuje przemoc. Odpowiedzialność za swoje zachowanie ponosi jedynie osoba, która się go dopuszcza;
- **fazę gwałtownej przemocy fizycznej** – stanowi eskalację agresji i przemocy sprawcy; napięcie, które narastało w partnerze znajduje upust; zachowanie jego staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne, często wpada w szał, a wybuchy gniewu mogą wywołać małe drobiazgi np. pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem zarówno pięściami jak i przedmiotami, kopaniem, duszeniem. Można zaobserwować również silne natężenie agresji słownej;

- **fazę miodowego miesiąca** – sprawca wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę, zaczyna przeproszać za to co zrobił, szczerze żałuje swojego zachowania, obiecuje że to się już nigdy nie powtórzy, że nie wie zupełnie co się z nim stało, starając się znaleźć zewnętrzne wytłumaczenia dla swojego zachowania, okazuje skruchę, ciepło i miłość, przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Dbą o ofiarę, spędza z nią czas i utrzymuje satysfakcjonujące kontakty seksualne, itp.

Przemoc w rodzinie a prawo

W Polsce przemoc w rodzinie nie jest przestępstwem, ale karane są zachowania mogące składać się na przemoc w rodzinie. Definicja przemocy w rodzinie zawarta w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest bardzo szerokim pojęciem i nie wszystkie zachowania, które wpisują się w tą definicję wyczerpują znamiona przestępstwa, a szczególnie przestępstwa ściganego z urzędu. Jednakże większość zachowań wymienionych w cytowanej definicji jest spenalizowanych w kodeksie karnym i są ścigane z urzędu, np. znęcanie się, uszkodzenie ciała poniżej 7 dni, jeżeli pokrzywdzonym jest osoba najbliższa zamieszkująca wspólnie z sprawcą.

Co powinieneś wiedzieć?

- jeżeli osoba najbliższa stosuje przemoc wobec Ciebie czy Twojego dziecka, zgłoś się do pracownika socjalnego, przedstawiciela służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pedagoga szkolnego lub do dzielnicowego albo wezwij Policję na interwencję;
- w przypadku występowania przemocy w rodzinie zostaje wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”;
- wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” może nie tylko policjant, ale również przedstawiciel jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia;
- wszczęcie tej procedury następuje przez wypełnienie specjalnego formularza „Niebieska Karta-A”; można to zrobić podczas interwencji Policji lub u przedstawiciela instytucji do tego uprawnionej;
- osoba wszczynająca procedurę „Niebieskiej Karty” udzieli Ci informacji dotyczącej Twoich praw i wskaże, gdzie należy szukać pomocy (przekazując formularz „Niebieska Karta-B”);
- podczas interwencji policjanci: udzielą ci niezbędnej pomocy (np. wezwą pogotowie ratunkowe); mogą, w przypadku stwarzania przez sprawcę bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego bądź mienia, dokonać jego zatrzymania;

- w celu rozwiązania problemów Twojej rodziny związanych z przemocą podejmowane są działania w ramach zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. Głównym zadaniem takiej grupy jest monitorowanie sytuacji Twojej rodziny oraz realizacja indywidualnie przygotowanego planu pomocy.

Dobre rady

- Skorzystaj z doświadczenia dzielnicowego w pracy z osobami doświadczającymi przemocy, aby uzyskać wiedzę o swoich prawach, możliwościach przeciwstawienia się dalszej przemocy oraz instytucjach, które mogą udzielić Ci wszechstronnego wsparcia.
- Zgłoś się do placówek świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy (psychologiczną, prawną, terapeutyczną, medyczną, socjalną).
- W znalezieniu placówek świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie pomogą Ci np. dzielnicowy, pracownik socjalny, pedagog szkolny, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych bądź inne znane Ci osoby lub podmioty pracujące na rzecz dzieci i rodziny.
- Pamiętaj, że instytucje i organizacje do tego powołane wspólnie z Tobą pomogą w rozwiązywaniu problemów, które pomogą Ci przeciwstawić się przemocy.
- Przemoc sama nie ustaje – złóż zawiadomienie do prokuratury lub na Policję o popełnieniu przestępstwa i nie pozwól, by członek rodziny znęcał się nad Tobą lub Twoimi dziećmi.
- Gromadź dokumentację i wszelkie informacje, które pomogą Ci później udowodnić fakt popełnienia przestępstwa – w razie pobicia, uszkodzenia ciała udaj się do lekarza i jako osoba doznająca przemocy w rodzinie poproś o bezpłatne zaświadczenie lekarskie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy, uwzględniające przydatność zaświadczenia dla ochrony prawnej.
- Nie ukrywaj tego, co dzieje się w Twoim domu przed rodziną, sąsiadami i bliskimi Ci osobami - to właśnie oni mogą pomóc, gdy będzie Ci groziło niebezpieczeństwo, będą zeznawać w sądzie na Twoją korzyść.
- Gdy wiesz, że popełniono przestępstwo lub podejrzewasz, że wobec kogoś stosowana jest przemoc (np. słyszysz świadczące o tym odgłosy albo zauważasz niepokojące sygnały), wezwij Policję - możesz to zrobić anonimowo.
- Jeśli krzywdzone są dzieci, masz obowiązek im pomóc - zawiadom sąd rodzinny, prokuraturę lub Policję.
- Jeżeli byłeś świadkiem przestępstwa, zdecyduj się na złożenie zeznań, aby pomóc ofierze uwolnić się od przemocy.

**NIE POZOSTAWAJ OBOJĘTNY NA KRZYWDZENIE INNYCH!
REAGUJ SZCZEGÓLNIE NA PRZEMOC STOSOWANĄ WOBEC
BEZBRONNYCH DZIECI!**

Przemoc domowa a stereotypy

Powszechne stereotypy dotyczące postrzegania przemocy w rodzinie

- Stereotyp: Przemoc jest prywatną sprawą rodziny, do której nie należy się wtrącać.

Fakt: Osoba doznająca przemocy w rodzinie nie jest w stanie sama jej zatrzymać. Niezatrzymana przemoc prowadzi do eskalacji i jest realnym zagrożeniem dla zdrowia i życia. Powoduje bardzo poważne urazy psychiczne. Przemoc nie skończy się sama. Pierwszym krokiem do jej przerwania jest przełamanie izolacji i milczenia.

- Stereotyp: Znęcanie się występuje wyłącznie w rodzinach patologicznych.

Fakt: W każdej grupie społecznej dochodzi do przemocy. Zdarza się ona we wszystkich grupach społecznych niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej.

- Stereotyp: Przemoc w rodzinie jest wyolbrzymianym zjawiskiem, gdyż w rzeczywistości występuje sporadycznie.

Fakt: Badania i statystyki pokazują, że prawda jest inna. Jest ona zjawiskiem coraz częściej ujawnianym i występuje we wszystkich warunkach społeczno – ekonomicznych. Ponadto, nie można uznać za wyolbrzymianie problemu szukania pomocy przez kogoś, kto został pobity, ma siniaki czy jest głodzony, wyrzucany z domu, poniżany i straszony.

- Stereotyp: Osoby dopuszczające się przemocy wobec osoby najbliższej są chore psychicznie.

Fakt: Nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobami psychicznymi. Choroba psychiczna rzadko stanowi przyczynę krzywdzenia innych. Przemoc to demonstracja siły i chęć przejęcia całkowitej kontroli i władzy nad drugą osobą. Sprawcy przemocy w rodzinie charakteryzują się niską wrażliwością, brakiem empatii. Charakteryzuje ich ponadto ograniczona zdolność do rozpoznawania własnych stanów emocjonalnych.

- Stereotyp: Nadużywanie alkoholu jest główną przyczyną przemocy w rodzinie, trzeźwy sprawca nie znęcałby się nad rodziną.

Fakt: Używanie alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za czyny. Ułatwia ono jedynie stosowanie przemocy.

- Stereotyp: Jeżeli nad kimś znęca się członek rodziny, to widocznie osoba ta na przemoc zasłużyła.

Fakt: Nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to, co powiedział czy zrobił. Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych.

- Stereotyp: Skoro osoba nie ma siniaków ani ran, to znaczy, że nikt się nad nią nie znęca.

Fakt: Przemoc występuje w różnych formach, są to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania, lecz także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, zastraszanie czy grożenie.

- Stereotyp: Przemoc była jednorazowym wydarzeniem i nigdy więcej się nie powtórzy.

Fakt: Przemoc w rodzinie rzadko jest jednorazowym zachowaniem. Analiza historii rodzin, w których dochodziło do przemocy pokazuje, że takie „incydenty” zdarzały się wielokrotnie. Często stan ten trwa przez kilka lat. Jeżeli sprawca nie zostanie w porę powstrzymany jego zachowanie wobec ofiary będzie się nasilać.

- Stereotyp: Gdyby ofiara rzeczywiście czuła się skrzywdzona, odeszłaby od partnera, który ją bije.

Fakt: Przemoc doznawana od bliskiego człowieka jest rzeczą straszną, ofiara rzeczywiście cierpi, a to, że nie odchodzi wynika z zależności od sprawcy (zarówno psychicznych jak i ekonomicznych), przekonań dotyczących małżeństwa, z nacisków jakie wywiera sprawca, rodzina.

- Stereotyp: Sprawca przemocy w rodzinie jest z natury agresywny, także w stosunku do innych.

Fakt: Większość sprawców, którzy są sprawcami przemocy w stosunku do osoby bliskiej, nie są agresywni poza domem.

- Stereotyp: Zgwałcenie w związku małżeńskim nie jest możliwe.

Fakt: W rozumieniu prawa karnego (art. 197 kk) gwałtem jest doprowadzenie przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem innej osoby do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności. Nie ma znaczenia czy zachowanie takie ma miejsce w małżeństwie czy nie. Przepęstwo to jest ściągane z urzędu.

- Stereotyp: Zgłoszenie faktu przemocy w rodzinie jest zemstą na partnerze lub pretekstem do szybkiego uzyskania rozwodu i pomyślnego przeprowadzenia podziału majątku.

Fakt: Przemoc najczęściej nie zaczyna się od początku związku, kiedy łatwo jest odejść, ale później, kiedy związek utrwalił się, a sprawca ma duży wpływ na ofiarę. Ofiary długo nie decydują się na odejście, bo mają świadomość, że to prowadzi do eskalacji przemocy. Problemem w sprawach o przemoc nie są fałszywe oskarżenia ale to, że rzadko sprawy te wychodzą na światło dzienne i to, że niewielu sprawców ponosi odpowiedzialność za swoje czyny.

